

Gråmarkerat justeras i varje gemensam uppdragsbeskrivning. "Lokala" justeringar endast i § 11.

Omarkerad text skall behållas om inte särskilda skäl finns att ändra.

BESKRIVNING AV VÅRD VID BARNMORSKEMOTTAGNING

§ 1 Mål och inriktning

Ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande perspektiv skall genomsyra hela hälso- och sjukvården och vara en självklar del i all vård och behandling.

Barnmorskemottagningen är en av hälso- och sjukvårdens viktigaste aktörer för att bidra till en god reproduktiv och sexuell hälsa för befolkningen.

Verksamheten utgör tillsammans med ungdomsmottagningarna basen i arbetet för en reproduktiv hälsa och har stor betydelse för folkhälsa och prevention. Barnmorskemottagningen skall som en del i närsjukvården utgöra kvinnors naturliga förstahandsval när det gäller frågor och problem som ingår i uppdraget och inom barnmorskans kompetensområde.

Verksamheten skall präglas av helhetssyn och kontinuitet där hänsyn tas till såväl fysiska, psykiska, sociala som existentiella aspekter.

Övergripande mål för en reproduktiv hälsa är:

- Möjlighet till ett tillfredsställande och tryggt sexualliv utan oro för sjukdom.
- Förmåga till fortplantning.
- Frihet att planera sitt barnafödande.
- Tillgång till effektiva och acceptabla metoder för familjeplanering.
- Tillgång till hälso- och sjukvård så att kvinnor kan genomgå en graviditet och förlossning i trygghet och så att föräldrar ges möjlighet att få friska barn.

De direkta målen för verksamheten vid barnmorskemottagningen är att:

- minska dödlighet, sjuklighet och handikapp hos mor och barn.
- ge goda förutsättningar för ett ansvarstagande föräldraskap.
- minska antalet oönskade graviditeter.
- minska antalet sexuellt överförbara sjukdomar.
- upptäcka förstadiet till livmoderhalscancer.

Vårdgivaren och Beställaren har ett gemensamt ansvar för att tillse att befolkningen erbjuds en god och säker hälso- och sjukvård på lika villkor.

Vårdgivarens kvalitetsarbete skall utgöra en grundpelare i ett ständigt pågående förbättringsarbete av all hälso- och sjukvård. Vårdgivarens kvalitetsarbete skall vara inriktat på att stärka och utveckla det som är den innersta kärnan i en god hälso- och sjukvård och bedrivs utifrån landstingets definitioner på nedanstående områden, d.v.s att den är:

1) Kunskapsbaserad och ändamålsenlig

Det innebär att vården skall bygga på evidensbaserad kunskap och formas för att möta den individuella patientens behov på bästa möjliga sätt.

2) Säker

Det innebär att skador i samband med vård undviks genom ett aktivt förebyggande arbete.

3) Patientfokuserad

Det innebär att vården ges med respekt och lyhördhet för individens specifika behov, önskemål och värderingar.

4) Effektiv

Det innebär att vården utformas och ges i samverkan med övriga vårdaktörer, så att onödig förbrukning av alla slags resurser undviks.

5) Jämlig

Det innebär att vården tillhandahålls och fördelas på lika villkor till alla patienter oavsett kön, ålder, funktionshinder, social position, etnisk och religiös tillhörighet eller sexuell läggning.

Vården skall bedrivs i enlighet med landstingets policydokument "Värdegrund för hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting inom ramen för en hälso- och sjukvårdsetisk plattform", se Uppdragsguiden.

6) Vård i rimlig tid

Det innebär att inga patienter skall behöva vänta oskälig tid på de vårdinsatser som de har behov av.

Ovanstående sex områden utgör ram för ett antal formulerade mål och krav som specificeras i och som skall redovisas enligt Uppföljningsplan.

§ 2 Målgrupper

Barnmorskemottagningens verksamhet riktar sig till kvinnor som är folkbokförda i Stockholms län. Målgrupper är:

- Gravida kvinnor som inte kräver specialistmödravård.
- Fertila kvinnor som behöver effektiva och acceptabla metoder för familjeplanering och STI-förebyggande insatser.
- Kvinnor som kallas enligt den organiserade screeningen för cervixcancer.

§ 3 Vårdtjänster

Uppdraget består av:

- Mödrahälsovård, dvs hälsovård i samband med graviditet och föräldraskap.
- Insatser för god reproduktiv och sexuell hälsa, dvs rådgivning och metoder för familjeplanering, samt STI förebyggande arbete
- Gynekologisk cellprovtagning.

Barnmorskemottagningen skall även fungera som kvinnornas vägledare inom kvinnorelaterad hälsa och ohälsa genom att:

- Erbjuda rådgivning angående egenvårdsinsatser inom barnmorskans kompetensområde.
- Vägleda kvinnan till rätt instans i hälso- och sjukvårdssystemet när hälsotillståndet kräver insatser av annan kompetens.
- Samverka med andra samhällsinstitutioner och sektorer som bedriver förebyggande arbete.

Verksamheten skall präglas av ett folkhälsoarbete som innefattar livsstilsfrågor och förebyggande av psykosocial ohälsa på såväl individnivå som på gruppnivå.

För de vårdtjänster i nedanstående punkter som är markerade med * skall aktuella riktlinjer/PM som är framtagna av mödrahälsovårdsenheterna och avstämnda med Beställaren, följas.

3.1 Mödrahälsovård

Hälsovård i samband med graviditet och förlossning innebär att stödja en naturlig process, att stärka det friska samt att förebygga, tidigt uppmärksamma och lindra sådana problem av medicinsk, psykologisk och social karaktär som är av betydelse för den gravida kvinnan och den blivande familjen.

I verksamheten ingår att handlägga såväl normala som komplicerade graviditetsövervakningar som inte kräver sjukhusets resurser. Komplicerade graviditeter och riskbedömningar som faller inom ramen för kriterierna för specialistmödravård skall remitteras till sådan enhet enligt SLLs anvisningar.

Mödrahälsovård skall innehålla följande insatser:

- * Medicinsk graviditetsövervakning.
 - identifiera specifika faktorer som kan öka risken för graviditets- och förlossningskomplikationer.
 - genom allmänna och riktade undersökningar/provtagningar identifiera sjukdomar och komplikationer, där adekvata åtgärder kan minska eller eliminera skadorna för mor och barn.
- * Fosterdiagnostik inklusive skriftlig och muntlig information.

- Identifiera behov av psykosocialt stöd samt ge systematiskt stöd eller vid behov remittera till annan vårdgivare.
Målet för det psykosociala stödet är bl a att:
 - medverka till en så positiv upplevelse av graviditet, förlossning och spädbarnsperiod som möjligt.
 - minska risken för störningar i graviditet och förlossning
 - uppföljning av graviditets- och förlossningsupplevelse.
- Hälsoupplýsning om kost, fysisk aktivitet, droger, alkohol och tobak.
- Identifiera levnadsvanor som kan leda till risker för mor och barn samt ansvarstagande föräldraskap.
- Föräldrautbildning.
Barnmorskemottagningen skall ha ett dokumenterat program för en basal föräldrautbildning individuellt eller i grupp. Samtliga förstagångsföräldrar samt omfödorskör med särskilda behov skall erbjudas föräldrautbildning. Utbildningen skall förläggas så att båda föräldrarna bereds möjlighet att delta.
- Förlossningsförberedelse, individuellt eller i grupp om denna inte sker inom ramen för föräldrautbildningen.
- Efterkontroll inom tre månader efter förlossning inklusive samtal om graviditeten, förlossning, föräldraskap, samlevnad och eventuell förberedelse inför nästa graviditet.

3.2 Rådgivning och metoder för familjeplanering samt STI-förebyggande arbete

Preventivmedelsrådgivning inklusive utåtriktad hälsoupplýsning skall innehålla följande insatser:

- Rådgivning om samtliga preventivmedelsmetoder kombinerat med information och/eller provtagning gällande STI.
- Rutiner skall finnas för smittspårning.
- Sex- och samlevnadsinformation/samtal vid varje besök.
- Förskrivning och insättning av preventivmedel samt pessarutprovning.
- Graviditetstest inklusive uppföljningsansvar utifrån provsvarets konsekvenser.
- Postcoital antikonception (bl a akut-p-piller)
- Samtalsmöjlighet inför och efter abort inklusive preventivmedelsrådgivning.

3.3 Gynekologisk cellprovtagning

Cellprovtagningen gäller kvinnor enligt vårdprogram och kallelserutiner, beslutade av SLL, dvs kvinnor som kallas enligt den organiserade screeningen för cervixcancer. Vårdgivaren skall inom detta uppdrag därför samverka med Onkologiskt centrum.

Vårdtjänsten omfattar även information och rådgivning i frågor t ex om bröstpalpation, knipövningar och klimakterierådgivning.

§ 4 Samverkan

Samverkan i vårdkedjan är en förutsättning för säkerhet och kontinuitet i vårdprogram, vårdinnehåll och hälsoupplysning.

Behovet av vård skall alltid tillgodoses utifrån en helhetssyn på kvinnan och hennes behov samt på effektivaste nivå. Barnmorskemottagningen är den första länken i vårdkedjan runt födelsen och föräldraskap, och skall som sådan verka för en väl sammanhållen och för kvinnan tydlig vårdkedja. Barnmorskemottagningen skall delta i arbetet med att utveckla ett väl fungerande samarbete mellan förlossningsvården och barnhälsovården.

För övriga kvinnor bör samverkan utvecklas, främst vad gäller akut tillgänglighet, med lokala gynekologer som SLL har vårdavtal med.

Vårdgivaren skall delta i arbetet med att utveckla väl fungerande samarbetsformer med barnhälsovården. Särskilda rutiner för överlämnande av väsentlig information till barnhälsovården runt familjen skall finnas. Vårdgivaren skall även delta i arbetet med att utveckla väl fungerande samarbetsformer med husläkarmottagningar, psykiatri, missbruksvården, övriga vårdgivare i närsjukvården, ungdomsmottagning och frivilligorganisationer. Vårdgivaren skall även ha en god samverkan med kommunens/stadsdelens socialtjänst.

Ett gott samarbete med övriga vårdgivare som fungerar som konsulter till barnmorskemottagningen (t ex psykolog, sjukgymnast och dietist) är av stor vikt.

Vårdgivaren skall samverka med Beställaren i frågor som rör uppföljning och analys av verksamhet, utveckling för vårdens kvalitet och effektivitet.

§ 5 Prioriteringar

Vårdgivaren skall i tillämpliga delar följa de riktlinjer för prioriteringar som vid varje tidpunkt gäller enligt lag och SLLs riktlinjer.

§ 6 Vårdprogram och kvalitetsregister

Vårdgivaren ansvarar för att vården bygger på evidensbaserad kunskap och beprövad erfarenhet. Vårdgivaren skall följa för uppdraget tillämpliga nationella riktlinjer, SBU-rekommendationer, regionala samt lokala vårdprogram och riktlinjer. De som avses finns antingen på Uppdragsguiden eller är länkade därifrån.

Verksamheten skall rapportera till relevanta kvalitetsregister.

§ 7 Tillgänglighet

7.1 Allmänt

För att utgöra ett naturligt förstahandsval för kvinnor krävs att verksamheten upprätthåller en hög tillgänglighet gällande nåbarhet per telefon och möjlighet att kunna erbjuda besök inom rimlig tid.

Vårdgivaren skall anpassa telefon-, öppethållande- och mottagningstider efter krav på god tillgänglighet, samt svara för att det finns lättillgänglig och lättförståelig information om öppettider och tidsbeställning.

Vårdgivaren skall sträva efter att göra verksamheten i alla avseenden tillgänglig för personer med olika funktionshinder.

Det skall vara möjligt för Beställaren, andra vårdgivare och samarbetspartners att kommunicera med Vårdgivaren via telefon, brev, telefax och e-post.

Vårdgivaren skall delta i den utveckling som sker inom SLL för ökad tillgänglighet.

7.2 Öppettider

Vårdgivaren skall erbjuda tider för besök under helgfri måndag till fredag. Flexibla öppettider skall erbjudas för de insatser som ingår i uppdraget. Minst en dag per vecka skall morgon- och/eller kvällstid kunna erbjudas.

Verksamheten skall bedrivas vardagar minst mellan kl. X-Y.

7.3 Telefontillgänglighet

God tillgänglighet skall finnas på telefon varje vardag mellan kl 8-17 och med särskild avsatt telefontid varje dag. Vårdgivaren skall kunna erbjuda i första hand gravida men även kvinnor som söker för preventivmedelsrådgivning att få kontakt med personal för rådgivning samma dag som de ringer. Finns inte möjlighet att svara skall meddelande kunna tas emot för senare kontakt samma dag eller nästkommande vardag. Efter kl 17 skall telefonhänvisning för akut rådgivning finnas.

7.4 Väntetider

Vårdgivaren skall följa SLLs vid varje tidpunkt beslutade besöks- och vårdgarantier. Information om dessa finns på Uppdragsguiden.

Vårdgivaren skall ha rutiner för information till kvinnan om hennes rättigheter gällande vård- och besöksgaranti.

7.5 Tolk

Vårdgivaren skall, när så behövs, anlita tolk samt ha rutiner/policy för hur användning av tolk (inklusive hörseltolk) sker.

7.6 Lokaler

Avtalad verksamhet skall bedrivas i för verksamheten väl ändamålsenliga och anpassade lokaler.

De lokaler som är avsedda för patienter skall vara anpassade och tillgängliga för personer med funktionshinder.

Vårdgivaren skall genom tydlig skyltning beskriva vilken verksamhet som bedrivs.

§ 8 Personal

Specifik personal som skall finnas på barnmorskemottagningen är:

Barnmorska - arbetar självständigt inom barnmorskemottagningen och har huvudansvaret för det primära hälsovårdande arbetet.

Konsulter:

- **Läkare (gynekolog)** - har regelbundna mottagningar på mottagningen och är även handledare i medicinska frågor för barnmorskan
- **Psykolog** från barn- och ungdomspsykiatriens psykologverksamhet skall finnas för handledning, konsultation och hänvisning av blivande mödrar/föräldrar med psykosocial problematik i samband med graviditet och förlossning.

Beställaren skall informeras om vem som är verksamhetens namngivna medicinskt ansvarig. Om det är annan än konsultläkaren måste rollerna tydliggöras.

Vårdgivarens personal skall delta i utbildningar som anordnas av mödrahälsovårdsöverläkaren och den samordnande barnmorskan som enheten är knuten till.

Personal med patientkontakt skall tala och förstå svenska.

§ 9 Medicinsk service

Vårdgivaren skall anlita leverantörer av medicinsk service som Beställaren anvisar.

Det är Vårdgivarens skyldighet att vid beställning av medicinsk service göra en kostnads/nyttobedömning vid varje tillfälle. Beställaren äger rätt att granska Vårdgivarens nyttjande av medicinsk service. Om Vårdgivarens förskrivning väsentligt och omotiverat överstiger andra vårdgivares förskrivning inom samma område äger Beställaren rätt att uppta förhandling med Vårdgivaren om ersättning för Beställarens kostnader.

§ 10 Uppföljning

Vårdgivaren skall samverka med Beställaren i frågor som rör uppföljning och analys av verksamheten samt utveckling av vårdens kvalitet och effektivitet.

Vårdgivaren skall ha ett system för planering, uppföljning och utveckling av verksamheten med fokus på kvalitet i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. För uppföljning och utvärdering av vårdgivarens kvalitetssystem kan Beställaren använda instrumentet LAGE, som bygger på kraven i föreskriften. Beslut och planering av LAGE-uppföljningen sker i samråd med Vårdgivaren.

Beställaren kommer att genomföra en uppföljning av verksamheten enligt uppföljningsplan, minst en (1) gång per år. Inför sådan uppföljning kommer Beställaren att i god tid till Vårdgivaren överlämna frågor som i förväg skall besvaras skriftligt.

§ 11 Lokala avvikelser från uppdragsbeskrivningen

Här anges i avvikelser från den gemensamma uppdragsbeskrivningen som skall gälla i ett specifikt avtal. I princip bör så få avvikelser som möjligt göras.

Verksamheten omfattar omkring..... gravida per år.

Vårdgivaren deltar inte i den organiserade screeningen för cervixcancer.